«ایران» دیدگاه های رهبر فرزانه انقلاب درباره تمدن ایرانی و زبان فارسی را بازخوانی می کند

دو ستون استقلال ایران

گزارش

جنگ تحمیلی رژیم صهیونیستی و مقاومت و مقابله‌ای همه‌جانبه در برابر آن که از سوی مردم ایران شکل گرفت، بزنگاه مهم تاریخی بود که یک‌بار دیگر قرار داشتن هویت ایرانی و تعلق خاطر ایرانیان از هر قوم و مذهب و با هر عقیده و مرام در خدمت دفاع از تمامیت ارضی و حاکمیت سرزمینی ایران را اثبات کرد. با این حال آنچه اثبات شد فرضیه‌ای خلق‌الساعه نبود. چه آنکه تمدن ایرانی و زبان فارسی به عنوان دو رکن اساسی هویت ملی و فرهنگی ایرانیان و به مثابه مؤلفه‌های اصلی قدرت نرم نظام جمهوری اسلامی ایران، بارها و بارها از سوی رهبر معظم انقلاب مورد اشاره و تأکید قرار گرفت. مروری بر بیانات و دیدگاه‌های رهبر انقلاب در طول سال‌ها حکایت از آن دارد که ایشان اعتلای جایگاه تمدن ایرانی و زبان فارسی در سیاست‌گذاری‌های کشور را بارها از منظر «تقویت قدرت ملی» مورد توصیه قرار داده‌اند.

تمدن ایرانی؛ تمدن واقعی و متعلق به مردم ایران

این بیان رهبر معظم انقلاب در اواسط اردیبهشت ۱۳۸۰ در دیدار جوانان و فرهنگیان که «تمدن ایرانی، تمدنی است که متعلق به خود ماست؛ از استعدادهای ما جوشیده و با شرایط زندگی ما در هم آمیخته و چفت شده است»، اشارتی بود به اینکه از دیدگاه عالی‌ترین جایگاه سیاسی و زعیم دینی کشور؛ تمدن ایرانی نه فقط با ریشه‌های اسلامی فرهنگ و اندیشه‌ای که طی قرن‌ها در این سرزمین جریان داشته تعارضی ندارد؛ بلکه تمدنی متعلق به همه ایرانیان است که باید اهمیت احیای آن را از منظر تقویت پایه و اساس قدرت ملی مورد توجه قرار داد.

ایشان سال ۱۳۸۸ نیز در جمع برگزیدگان استان کردستان در بخشی از سخنان خود، اشاره کردند: «همین روزها کتابی دست من است دارم می‌خوانم که انسان واقعاً حیرت می‌کند. کو آن غرور ملی!؟ کو آن عزت ملی!؟ کو آن احساس افتخار به ایرانی بودن!؟ کو آن تکیه به این ملتی که این همه گذشته و میراث تاریخی شرافتمندانه دارد!؟ هیچ‌کدام در دوران رژیم طاغوت وجود نداشت؛ پهلوی‌ها یک جور، قبل از او قاجارها یک جور دیگر؛ یکی از یکی بدتر. نظام جمهوری اسلامی این بساط‌ها را به هم زده. بایستی ما این را به عنوان یک حقیقت بدیع، روشن، ارزشمند در نظر داشته باشیم و محاسبات و اقدام‌ها را بر این اساس قرار بدهیم.» به باور ایشان تمدن ایرانی با ریشه‌های عمیق تاریخی از دوران باستان تا دوره اسلامی، نقش مهمی در شکل‌دهی به هویت ملی و فرهنگی ایران داشته است و به عنوان یک مؤلفه قدرت نرم که ظرفیت نفوذ فرهنگی و تمدنی ایران را در منطقه و جهان افزایش می‌دهد، حائز اهمیت است.

زبان فارسی؛ حامل پیام انقلاب و ابزاری در برابر سلطه

رهبر انقلاب، زبان فارسی را نیز به عنوان رکن اصلی هویت ملی و ابزار انتقال پیام انقلاب اسلامی معرفی کرده‌اند. ایشان در بیانات خود تصریح کرده‌اند که «الان کسانی که در مجموعه نظام هستند، قدر زبان فارسی را بیشتر می‌دانند. علتش هم این است که امروز ایران معتقد است برای دنیا پیامی دارد و آن اسلام انقلابی ماست. امروز اعتقادمان این است که برای دنیا پیامی داریم. این پیام، یک حامل و رسانه درستی می‌خواهد؛ و آن جز زبان، چیز دیگری نیست.» (دیدار اعضای شورای عالی ویرایش زبان فارسی، ۱۳۷۰/۰۹/۱۸)

> رهبر انقلاب، زبان فارسی را نیز به عنوان رکن اصلی هویت ملی و ابزار انتقال پیام انقلاب اسلامی معرفی کرده‌اند

ایشان در آن بیانات خود با یادآوری غفلت‌هایی که در سال‌های پیش از پیروزی انقلاب اسلامی نسبت به زبان فارسی انجام شد و حتی در مقاطعی از دوران پهلوی اول پیشنهادهای سخیفی همچون تغییر خط فارسی به لاتین (به تقلید از تغییر خط در ترکیه به دستور آتاتورک) مطرح شد، اذعان کردند: «امروز زبان فارسی به عنوان زبان رسمی و ملی ایران، جایگاه رفیعی یافته است.» همچنین ایشان یادآور شدند که «اسلام در این منطقه شرق عالم، از شبه قاره گرفته تا چین و تا هر جای دیگر که رفته، با زبان فارسی رفته است.» (دیدار اعضای فرهنگستان زبان و ادب فارسی، ۱۳۷۰/۱۱/۲۷)

رهبر انقلاب آن هنگام که به تاریخ پر فراز و نشیب ایران و سال‌های متمادی تحت سلطه دشمن بودن در دوره‌های قاجار و پهلوی اشاره کردند؛ از فرهنگ ایرانی و اسلامی به صورت توأمان به عنوان دو مؤلفه مقوم روحیه مقاومت ایرانیان یاد کرده و بیان کردند «حفظ و تقویت فرهنگ و تمدن ایرانی-اسلامی، بویژه زبان فارسی، کلید مقابله با این سلطه‌ها و بازسازی هویت ملی است. زبان فارسی و تمدن ایرانی، به عنوان مؤلفه‌های قدرت نرم، می‌توانند زمینه‌ساز استقلال فرهنگی و سیاسی ایران باشند.»

تمدن‌سازی نوین اسلامی و نقش تمدن ایرانی

رهبر انقلاب، تمدن‌سازی نوین اسلامی را هدفی مهم می‌دانند که باید بر پایه تمدن ایرانی و فرهنگ اسلامی شکل گیرد. تمدن ایرانی، به عنوان تمدنی که «از استعدادهای ما جوشیده و با شرایط زندگی ما در هم آمیخته»، بهترین بستر برای تحقق تمدن نوین اسلامی است. ایشان معتقدند تمدن نوین اسلامی باید ریشه در فرهنگ و تمدن بومی داشته باشد تا بتواند به قدرتی فراگیر و تأثیرگذار تبدیل شود.

رهبر معظم انقلاب، زبان فارسی و تمدن ایرانی را دو مؤلفه حیاتی قدرت ملی، فرهنگی و تمدنی ایران می‌دانند که باید با جدیت حفظ، گسترش و ارتقا یابند. زبان فارسی نه تنها وسیله‌ای برای انتقال میراث فرهنگی و تمدنی است، بلکه ابزاری برای تقویت قدرت نرم ایران در عرصه بین‌المللی و ترویج گفتمان انقلاب اسلامی محسوب می‌شود. احیای تمدن ایرانی و ارتقای زبان فارسی، به عنوان زبان فرهنگ و هویت ملی، از اولویت‌های راهبردی جمهوری اسلامی ایران است که نقش مهمی در حفظ استقلال فرهنگی و نفوذ منطقه‌ای و جهانی کشور دارد.

احسان هوشمند، پژوهشگر ایران‌شناسی در گفت‌وگو با «ایران»:

فارسی، زبان مقاومت و ظرفیت تمدنی ایران است

گفت وگو

الهام یوسفی
روزنامه‌نگار

زبان فارسی، جزئی جدایی‌ناپذیر، یا به عبارتی دقیق‌تر، رکنی اصلی و اصیل در تمدن ایرانی است. زبان فارسی به‌مثابه منظومه‌ای منسجم، تنوع‌ها و گوناگونی‌های تمدنی ایران را حفظ کرده و همه آنها را بر بستر خود حمل کرده است. درباره اهمیت زبان فارسی، هم در تمدن ایرانی و هم در سلطه‌ناپذیری این چهارچوب تمدنی، با احسان هوشمند، جامعه‌شناس و پژوهشگر ایران‌شناسی گفت‌وگو کرده‌ایم.

به عنوان اولین سؤال، زبان فارسی چگونه زبانی است و اهمیت آن در چیست؟

در سرزمین کهنی چون ایران، زبان همواره چیزی بیش از یک ابزار ارتباطی صرف بوده است. زبان فارسی نه‌تنها میراثی زبانی، بلکه میراثی تمدنی است؛ ستون فقراتی که فرهنگ، دین، دانش، اخلاق، هنر و مقاومت ایرانیان بر آن استوار بوده است.

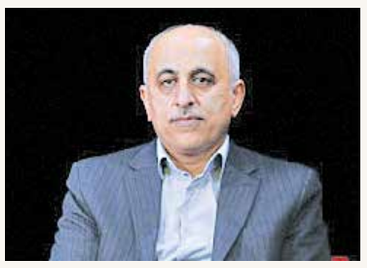

در سال‌های اخیر برخی مدعی شده‌اند که زبان فارسی به اجبار و خواست حکومت‌ها زنده مانده است؟

ببینید! براساس همه شواهد تاریخی و واقعیت‌های عینی، زبان فارسی در سیر تاریخ، نه از طریق اجبار سیاسی یا نظامی، بلکه با گسترش طبیعی خود به نماد هویت مشترک مردمان سرزمین ایران بدل شده و نقش بی‌بدیلی در تداوم تاریخی و فرهنگی این ملت ایفا کرده است. به همین علت زبان فارسی هرگز محدود به یک قوم، ناحیه یا طبقه خاصی نبوده است. در دوره‌های مختلف، از شرق ایران تا غرب آن، از آذربایجان تا سیستان، از کردستان تا خوزستان، مردمانی با زبان‌ها، گویش‌ها و فرهنگ‌های متنوع، فارسی را چون زبانی فراگیر، متحدکننده و تمدن‌ساز برگزیده‌اند. شعرای بزرگ آذری‌زبان مانند «قطران تبریزی» یا «شهریار»، اندیشمندان گرد، نویسندگان خراسانی، دانشمندان بلخی و بخارایی، همه و همه آثار خود را به فارسی نوشته‌اند. در مناطق جنوبی ایران، در میان اقوام بلوچ، عرب، ترکمن و لر نیز، زبان فارسی همواره حضوری جدی داشته است. این همه نشان می‌دهد که زبان فارسی نه با زور دولت، بلکه با میل مردمی، با انگیزه فرهنگی و با کارکرد تمدنی‌اش به زبان ملی و فرهنگی ایران بدل شد.

زبان فارسی بیش از همه در ادبیات تجلی یافته است. اما این زبان، فقط جنبه زیبایی‌شناسی و ادبی دارد یا حامل مقوله‌های دیگری هم هست؟

فارسی تنها زبان شعر و ادبیات نیست، بلکه در دوره‌های درخشان تاریخ ایران، به زبان علم، فلسفه، دین، تفسیر، عرفان و حتی پزشکی بدل شد. دانشنامه‌های پزشکی و فلسفی، رسائل کلامی و عرفانی، ترجمه‌های متون دینی و علوم تجربی، همه و همه در قالب زبان فارسی به نگارش درآمدند. برای نمونه، امام محمد غزالی تصریح می‌کند کتابی را به فارسی نوشته تا عوام مردم نیز بهره‌مند شوند؛ که گواهی‌ست بر مردمی بودن زبان و تمایل عالمان برای انتقال دانش به توده‌ها از طریق زبانی قابل فهم و رایج. در واقع، زبان فارسی از دوره سامانیان به این سو، به‌تدریج جایگاه خود را به عنوان زبان عمومی علم و دین در حوزه تمدن ایرانی تثبیت کرد. حتی در دربارهای غیرفارسی‌زبان، فارسی زبان رسمی و اداری بود؛ چون زبانی بود که خرد و فرهنگ را با خود حمل می‌کرد.

و در نسبت با ملت ایران اگر بررسی کنیم، این زبان چه جایگاهی دارد؟

زبان فارسی، حافظ حافظه تاریخی و جغرافیایی ملت ایران است. نام‌هایی مانند البرز، دماوند، زابل، بلخ، ری و واژگان اسطوره‌ای چون رستم، سهراب، سیاوش، فریدون، کاوه آهنگر، همه در قالب زبان فارسی به نسل‌های بعدی منتقل شده‌اند. در واقع، جغرافیای فرهنگی و افسانه‌ای ایران، با تار و پود زبان فارسی در هم تنیده شده است. حتی در منابع عربی، کوه دماوند به صورت «دنباوند» ذکر شده، اما زبان فارسی آن را با همان بار اسطوره‌ای‌اش حفظ کرده است؛ به‌عنوان نماد پایداری، مقاومت و سرزمین مادری.

شما مهم‌ترین کارکرد زبان فارسی را چه می‌دانید؟

یکی از مهم‌ترین کارکردهای زبان فارسی، نقش آن در مقاومت فرهنگی ایرانیان بوده است. هرگاه ایران در معرض تهدید، تحقیر یا تهاجم قرار گرفته، زبان فارسی به سنگر فرهنگی ملت تبدیل شده است. به گونه‌ای که در برابر تهاجم مغولان، شاهنامه فردوسی چون پرچم ایرانیت بر افراشته شد؛ در برابر استعمار فکری، آثار سعدی، حافظ، عطار و مولانا روح انسانی ایرانی را زنده نگه داشتند یا در عصر مشروطه، روزنامه‌نگاران و متفکران ایرانی، با زبان فارسی عدالت، آزادی و وطن‌دوستی را فریاد زدند. همچنین در انقلاب اسلامی، فارسی زبان بیان مفاهیم مقاومت، عدالت، هویت دینی ملی و بیداری اسلامی شد. ما می‌بینیم در تمام این برهه‌ها، فارسی نه‌فقط زبان ادبیات، بلکه زبان بیان آمال، دردها، شکست‌ها و پیروزی‌ها بوده است. زبانی که حماسه‌سرایی در دل آن شکل می‌گیرد، از دل مردم برمی‌خیزد و به بازسازی امید ملی کمک می‌کند.

اما همه آن چیزی که شما برشمردید، مربوط به گذشته است، گذشته نزدیک یا دور. امروز هم می‌توان چنین ظرفیت یا جایگاهی برای زبان فارسی قائل بود؟

درست است که زبان فارسی در تاریخ نقش اساسی در شکل‌گیری فرهنگ و تمدن ایرانی ایفا کرده است، اما کارکرد آن محدود به گذشته نیست. امروز نیز در دوران دیجیتال، زبان فارسی یکی از ۲۰ زبان پرکاربرد در اینترنت است و میلیون‌ها نفر در ایران، افغانستان، تاجیکستان و جوامع مهاجر ایرانی با این زبان به تولید محتوا، آموزش، پژوهش و ارتباط مشغول‌اند. در عین حال، فارسی باید برای بقا و رشد در دوران معاصر، به ابزارهای فناورانه، به‌روزرسانی واژگان، تولید محتوای نوین و گسترش آموزش مجهز شود. حفظ زبان فارسی در دوره جهانی‌سازی، نه از سر تعصب، بلکه از سر ضرورت فرهنگی و هویتی برای یک ملت است. بنابراین زبان فارسی امروز نه فقط زبان گفت‌وگو میان ایرانیان، بلکه زبان گفت‌وگوی میان نسل‌ها، فرهنگ‌ها، قومیت‌ها و ادیان گوناگون در گستره ایران فرهنگی است. این زبان، از دل فرهنگ برخاسته، با وجدان جمعی مردم پیوند خورده و نقش مهمی در شکل‌گیری حافظه تاریخی ایرانیان ایفا کرده است. حفظ و تقویت زبان فارسی، حفظ ایران است. نه ایرانی سیاسی به معنای مرزهای فعلی، بلکه ایرانی تمدنی، آن‌گونه که در طی قرون متمادی در ذهن و دل مردم نقش بسته است. زبان فارسی، اگر بدرستی پاس داشته شود، نه‌تنها گذشته‌ای پرافتخار را حفظ می‌کند، بلکه پلی به سوی آینده‌ای شکوفاتر خواهد بود.

دولت -کنار -مردم

همراه با ایستادگی ملت ایران، وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مختلف دولت همه تلاش‌ها و تدابیر خود را برای مدیریت کشور در شرایط جنگ تحمیلی و رفع و تأمین نیازهای مردم در حوزه‌های مختلف معطوف کرده‌اند. مجموعه اقدامات، تدابیر و برنامه‌های دولت در شرایط جنگ تحمیلی را باید همچون زنجیره‌ای به هم پیوسته در نظر گرفت. زنجیره‌ای که یک سر آن به مرزها و گمرکات کشور برای تأمین و ورود کالاهای اساسی می‌رسد، یا یک سر آن به مزارع گندم و چای می‌رسد و سر دیگر آن به نام کالاهای اساسی و دارویی که مردم در شهرها و خیابان‌های خود دریافت می‌کنند. خدمت مهم تر دیگر دولت، تأمین و پرداخت خسارت ایرانیانی است که در تجاوز دشمن، خانه و کاشانه خود را از دست داده‌اند یا خانه و کاشانه آنان آسیب دیده است. در این صفحه تلاش شده است بخشی از این اقدامات دولت، نه در قالب کلام، بلکه در قالب تصویر بیان شود.

وزارت نفت

تأمین سوخت

برنامه: گازرسانی به شهرها و مردم
هدف: تزریق گاز به خط تغذیه شهرستان هیرمند
زمان: به بهره‌برداری رسید
گستره: شهرستان هیرمند در سیستان و بلوچستان

وزارت صنعت، معدن و تجارت

تجارت مرزی

برنامه: قانونی و سودآور شدن کولبری
هدف: توسعه تجارت مرزنشینان در چهار بازارچه مرزی
زمان: عملیاتی شده است
گستره: خراسان جنوبی

وزارت راه و شهرسازی

تجارت خارجی

برنامه: تخفیف ویژه به صاحبان بار در بنادر خشک
هدف: سهولت دسترسی فعالان اقتصادی به کالاهای حمل شده
زمان: از روز گذشته
گستره: کالاهای حمله شده از سوی کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران

حمل کالا

برنامه: رشد ۱۶ درصدی تناژ بارگیری راه‌آهن
هدف: تأمین و توزیع کالا در سراسر کشور
زمان: طول ۱۲ روز تهاجم رژیم صهیونی
گستره: راه‌آهن سراسر کشور

مسکن

برنامه: تأمین ۹ هزار هکتار زمین
هدف: ساخت مسکن در طرح نهضت ملی مسکن
زمان: انجام شده است
گستره: استان فارس

وزارت امور اقتصادی و دارایی

بازار

برنامه: حمایت تدریجی از سهامداران خُرد
هدف: صیانت از دارایی سهامداران
زمان: بزودی
گستره: سازمان بورس و اوراق بهادار

وزارت نیرو

بازسازی

برنامه: ترمیم شبکه برق پس از تجاوزات در ۴۸ ساعت
هدف: پایداری شبکه توزیع
زمان: پس از هر حمله و آسیب
گستره: سراسر کشور

تولید برق

برنامه: نصب ۲ هزار کیلووات نیروگاه خورشیدی
هدف: کمک به حل ناترازی انرژی
زمان: انجام شده
گستره: اداره‌های مشهد، طرقبه و شاندیز

آگهی مفقودی
سند خودرو
سازمان ملی زمین و مسکن
بدین‌وسیله به‌اطلاع می‌رساند برگ سبز و کارت یک دستگاه خودروی سواری بنز ون تیپ ام‌بی ۱۴۰ مدل ۱۳۸۲ به‌شماره شاسی ۶۶۱۲۷۲۱۳۱۴۲۳۱۹ شماره موتور ۱۶۱۹۷۱۱۰۰۰۹۰۹۶ و شماره انتظامی ۲۱ الف ۹۷۹ ایران ۱۱ با مالکیت سازمان ملی زمین و مسکن مفقود و از درجه اعتبار ساقط می‌باشد.

آگهی
مناقصه عمومی
شرکت مالیبل سایپا در نظر دارد نسبت به انتخاب تأمین‌کننده واجد شرایط به‌منظور انجام عملیات تهیه و سرو غذای پرسنل از طریق مناقصه عمومی اقدام نماید، لذا متقاضیان می‌توانند از تاریخ ۱۴۰۴/۰۴/۱۱ لغایت ۱۴۰۴/۰۴/۲۱ در ساعات اداری به‌منظور تهیه اسناد مناقصه و کسب اطلاعات بیشتر به محل شرکت واقع در کیلومتر ۱۵/۵ جاده مخصوص کرج، روبروی شرکت سایپا مراجعه نمایند.
هزینه درج آگهی به‌عهده برنده مناقصه می‌باشد.
تلفن واحد امور پیمانکاران: ۴۴۱۸۰۱۸۴

در لحظه بخوان
ایران بخوان
ایران online
www.ion.ir